

İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ YÖNERGESİ

(Üniversite Senatosununun 25.01.2021 tarih ve 2021/02-2 sayılı kararı ile kabul edilmiştir)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönergenin amacı, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi bilimsel araştırma, çalışma, yayın ve etkinliklerde uyulması gereken etik kurallarını ve kendi bünyesinde oluşturacağı bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını belirlemektedir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönerge, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi mensupları tarafından gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetlerini, yayın faaliyetlerini, bilimsel araştırma çalışmalarını ve etkinlikleri etik konuları ve etik ihlalleri ile Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönerge, Yükseköğretim Kurulu Genel Kurulu'nun 10.11.2016 tarih ve 2016.23.497 sayılı kararı ile yürürlüğe giren Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönerge'de geçen;

- a) Kurul: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nu,
 - b) Başkan: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Başkanı'nı,
 - c) Üniversite: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi'ni
 - ç) Birim: Enstitü, Fakülte, Yüksekokul, Meslek Yüksekokulu ve Araştırma Merkezleri'ni,
 - d) Rektör: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Rektörü'nü,
 - e) Rektörlük: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü'nü,
 - f) Mensup: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi akademik ve idari personeli ile öğrencilerini,
 - g) Üye: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Üyesi'ni,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler

MADDE 5 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemler şunlardır:

- a) İntihal: Başkalarının özgün fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermek,
- b) Sahtecilik: Bilimsel araştırmalarda gerçekte var olmayan veya tahrif edilmiş verileri kullanmak,
- c) Çarpıtma: Araştırma kayıtları veya elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan cihaz veya materyalleri kullanılmış gibi göstermek, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek,
- ç) Tekrar yayım: Mükerrer yayınlarını akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
- d) Dilimleme: Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırıp birden fazla sayıda yayımlayarak bu yayınları akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
- e) Haksız yazarlık: Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek veya olan kişileri dâhil etmemek, yazar sıralamasını gereksiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini sonraki baskılarda eserden çıkartmak, aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek,

(2) Diğer etik ihlal türleri şunlardır:

- a) Destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmemek,
- b) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak,
- c) İnsan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, yayınlarında hasta haklarına saygı göstermemek,
- ç) İnsanlarla ilgili biyomedikal araştırmalarda ve diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranmak,
- d) İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,
- e) Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak,
- f) Dayanaksız, yersiz ve kasıtlı olarak etik ihlal isnadında bulunmak,
- g) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak,
- h) Araştırma ve deneylerde, hayvan sağlığına ve ekolojik dengeye zarar vermek,
- ı) Araştırma ve deneylerde, çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak.

- i) Araştırma ve deneylerde mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak.
- j) Araştırmacılar ve yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlüğüne uymamak,
- k) Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,
- l) Akademik atama ve yükseltmelerde bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak,

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Olarak Değerlendirilemeyecek Haller

MADDE 6 - (1) Bir başkasının özgün üslup ve ifadesinin aynen kullanmamak şartıyla, anonim bilgilerin, bilim alanlarının temel bilgilerinin, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermelerin çalışmalarda kullanılması etik ihlal olarak değerlendirilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kurulun Yapısı, Görevleri ve Çalışma Usulleri

Kurulun Yapısı

MADDE 7 - (1) Kurul, Üniversite öğretim üyeleri arasından biri başkan olmak üzere profesör unvanına sahip yedi üyeden oluşur. Bütün üyeler ve Kurul Başkanı, Rektör tarafından görevlendirilir. Kurul Başkanı kurul üyeleri arasından bir kişiyi başkan yardımcısı olarak seçer. Başkanın görevinin sona ermesiyle birlikte başkan yardımcılığı görevi de sona erer. Gerekli görülmesi halinde çalışmaların verimliliğini sağlamak amacıyla farklı bilim alanları için farklı bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları oluşturulabilir.

(2) Kurul üyelerinin görev süresi iki yıldır. Süresi biten üye, Rektör tarafından tekrar görevlendirilebilir.

(3) Etik ihlali nedeniyle hakkında mahkûmiyet kararı verilen veya disiplin cezası alan kişiler Kurul'a üye olamaz ve haklarında böyle bir hüküm bulunan üyelerin üyeliği kendiliğinden sona erer.

(4) Bir yıl içerisinde çağrılı olduğu Kurul toplantılarından mazeretsiz olarak üst üste iki veya içinde bulunulan takvim yılında toplam dört toplantıya katılmayan üyenin görev süresi sona erer. Görev süresi sona eren üye yerine, Rektör tarafından kalan süreyi tamamlamak üzere yeni bir üye görevlendirilir.

(5) Kurul sekretarya hizmetlerini yerine getirmek üzere gerekli personel, araç ve gereç Rektörlük tarafından sağlanır.

Kurulun Görevleri

MADDE 8- (1) Kurul'un görevleri şunlardır:

a) Kurula yapılan etik ihlal iddialarını içeren başvurular ile bilimsel araştırmalar için etik kurul onayı almak üzere yapılan başvuruları kabul etmek,

- b) Kabul edilen başvuruları bu yönergenin 2'inci maddesinde belirtilen kapsam çerçevesinde etik açıdan değerlendirmek üzere incelemek ve gerektiğinde inceleme kapsamında Rektörlük aracılığıyla bilirkişi ve uzman görüşü almak, ilgili kurum ve kuruluşlarla yazışmalar yapmak, bilgi istemek ve inceleme kapsamında gerekli diğer işlemleri yapmak,
- c) Başvurunun etik açıdan uygun olup olmadığı ve/veya etik ihlali olup olmadığı konusunda karar vermek,
- ç) Yapılan inceleme sonucunda etik ihlali olduğunun tespiti halinde bu yönde alınan kararları Rektörlüğe sunmak,
- d) Akademik, araştırma ve yayın etiği konularında muhtemel etik dışı eylemleri ortadan kaldırmak için, ilgili birim ya da kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak eğitici faaliyetler düzenlenmesini sağlamak üzere Rektör'e önerilerde bulunmak.

Çalışma Usulleri

MADDE 9 - (1) Kurul, Akademik takvim içerisinde yılda en az iki kere toplanır. Gerek görülen hallerde Kurul Başkanı, Kurul'u toplantıya çağırabilir. Toplantıdan önce gündemde görülecek konulara ilişkin dokümanlar Kurul üyelerine iletilir.

(2) Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Oylamada çekimser oy kullanılamaz. Oy eşitliği halinde başkanın oyu yönünde karar verilmiş kabul edilir. Başkanın katılmadığı toplantılarda başkan yardımcısı, toplantıya başkanlık eder.

(3) Kurul çalışmalarını bizzat yürütür. Ancak gerektiğinde alanında uzman bilirkişilerden görüş de alabilir. Bu kişiler, toplantıya davet edilebilecekleri gibi yazılı görüşleri de alınabilir. Uzman ve bilirkişilerin Kurul'da oy hakları yoktur.

(4) Aşağıdaki kişiler bu düzenleme kapsamında yapılan incelemelerde bilirkişi ve uzman olarak görevlendirilemez:

- a) İlgilinin lisansüstü tez danışmanları ve doçentlik jürilerinde görev almış öğretim üyeleri,
- b) İlgilinin kendi üniversitesinde görev yapan öğretim üyeleri,
- c) İlgilinin eşi ve üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dâhil) kan veya sıhrî hısımları,
- ç) İlgili ile aralarında husumet bulunan kişiler.

(5) İlgilinin çalıştığı bilim alanında öğretim üyesi bulunmaması halinde, en yakın bilim alanında çalışan öğretim üyeleri arasından bilirkişi görevlendirilebilir. Ayrıca etik ihlal iddiasının hukuki anlam ve kapsamına ilişkin olarak bir hukukçu bilirkişi de görevlendirilebilir. Birden fazla bilirkişi atanması halinde her bilirkişi ayrı rapor tanzim eder.

(6) Bilirkişiler dosya kendilerine ulaştığı andan itibaren en geç bir ay içerisinde konuya ilişkin raporunu kendisine gönderilen örneğe uygun olarak hazırlayıp gönderirler. Bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en çok bir ay uzatılabilir.

(7) Kurul üyeleri kendileriyle, kendilerinin daha önce birlikte çalışma yaptıkları kişilerle ve etik ihlalde bulunduğunu iddia ettikleri kişilerle ilgili etik ihlali iddialarının görüşüldüğü toplantılara katılamazlar.

(8) Kurul, kendisine yapılan başvuruları en geç bir ay içerisinde karara bağlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kurula Başvuru ve Değerlendirme

MADDE 10 - (1) Üniversite'ye ulaşan etik ihlal iddiaları ve bilimsel araştırmalar için etik kurul onayı almak üzere yapılan başvurular, Kurul tarafından incelenir. Başvuru sırasında, başvuru sahibinin iletişim bilgileri ve Kurul'da görüşülmesi talep edilen konu, ilgili belge ve dokümanlarıyla birlikte sunulur.

(2) Etik ihlali iddiası içeren başvurular Rektörlük, dekanlık ve müdürlüklere yapılabilir. Dekanlık ve müdürlüklere yapılan başvurular ilgili birim yöneticileri tarafından Rektörlük'e sunulur. Üniversite'ye basın yayın araçları vasıtasıyla ulaşan etik ihlal iddiaları üzerine, gerekli gördüğü takdirde Rektörlük; herhangi bir başvuru olmadan da inceleme yapmak üzere re'sen Kurul'u görevlendirebilir. Söz konusu iddialar ile ilgili tüm bilgi ve belgeler Kurul'a iletilir.

(3) Her başvuru dosyası için ayrı dosya açılır.

(4) Üniversite'ye gönderilen ve etik ihlal iddiası içeren şikâyet ve ihbar dilekçelerinde, kişilerin doçentlik başvuru sürecinin devam ettiğinin de belirtilmesi halinde hakkında etik ihlal iddiası bulunan kişinin devam eden bir doçentlik başvurusunun bulunup bulunmadığı hususu Üniversite tarafından derhal Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'ndan sorulur. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'nca devam eden doçentlik başvurusunun bulunduğu bildirilmesi halinde iddialar ile ilgili tüm bilgi ve belgeler Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'na gönderilir.

(5) Etik ihlali iddiası sebebiyle hakkında inceleme başlatılan kişilerden iddialara ilişkin olarak gerekli bilgi ve belgelerle birlikte yazılı savunmaları istenir. İlgili kişiler, savunma talep yazısının kendilerine ulaştığı tarihten itibaren on beş gün içerisinde savunmalarını vermedikleri takdirde, bu durumun savunma istem yazısında belirtilmesi koşuluyla kurul, diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verebilir. Hakkında inceleme başlatılanlar, yazılı savunmalarını sunmak üzere iddiaları içeren evrakların bir örneğinin kendilerine verilmesini talep etmeleri halinde, incelemeyi yürüten ilgili kurulca savunma istenmesi yönünde bir karar alınmaksızın da doğrudan yazılı savunmalarını sunabilirler. Ancak bu halde bu kişilerden yeniden yazılı savunma istenmeden de incelemeye devam edilebilmesi için, iddiaları içeren evrakların teslimine ilişkin tutanakta, teslim tarihinden itibaren on beş gün içerisinde savunmasını vermedikleri takdirde diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verileceğinin açıkça belirtilmesi şarttır. Gerekli görülen hallerde savunma sözlü olarak da alınabilir.

(6) Alınacak kararlar, ilgili bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulunda tartışmaya açıldıktan sonra oylanır ve Kurul üyelerince imzalanır. Karara muhalif kalan üye karşı oy gerekçesini yazmak zorundadır.

(7) Kurul tarafından alınan tüm kararlar nihai olup, ilgiliye bildirilir. Ancak kurul tarafından yapılan incelemede etik ihlali sonucuna varıldığı takdirde, alınan karar Rektörlüğe sunulur.

(8) Kurul üyeleri, uzman ve bilirkişiler yaptıkları incelemeyle ilgili edindikleri bilgi ve belgeleri açıklayamazlar.

(9) Kurul tarafından yapılan inceleme sürecinde diğer kurum ve kuruluşlarla her türlü yazışmalar Rektörlük aracılığıyla yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İnceleme Sonucunda Yapılacak İşlemler

MADDE 11 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemlerde bulunduğu tespit edilen kişiler hakkında ilgili mevzuat uyarınca gerekli disiplin işlemleri ile diğer idari, hukuki ve cezai işlemler Üniversite tarafından yapılır.

(2) Etiğe aykırı eyleme konu olan eserle daha önce akademik unvan elde edilmiş ise kişi hakkında yapılan işlemler sonucunda alınan etik ihlal kararı sebebiyle bu unvanın geri alınıp alınmayacağı hususu da Üniversite tarafından değerlendirilir.

(3) Etiğe aykırı eylemlerin gerçekleşmesi halinde asıl müellif, zarar gören veya hakları olumsuz etkilenen kişi ve kuruluşların rıza göstermesi ilgililerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

(4) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı bir eylemin tespit edilmesi halinde Üniversite tarafından ilgili yayının ortak yazarlarının görev yaptıkları kamu kurumuna da bilgi verilir.

(5) Etik ihlal kararları en geç bir ay içerisinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'na bildirilir.

Yeniden İnceleme

MADDE 12 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarında daha önce incelenen ve esas hakkında bir karar verilen eserlere ilişkin aynı iddialarla yapılan başvurularda yeniden bir inceleme yapılamaz. Bu halde eserlerin ve eserlere ilişkin iddiaların tamamen aynı olduğunun ilgili bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarınca tespit edilmesi şarttır.

Gizlilik

MADDE 13 - (1) Kurul toplantılarının içerikleri, Kurul kararlarına dayanak oluşturan belgeler, Kurul'un nihai kararı genel düzenlemeler dışında gizlidir.

Etik İhlallerine İlişkin Kayıtlar

MADDE 14 - (1) Bu düzenleme kapsamında yapılan inceleme sonucunda alınacak kararlar Üniversite tarafından gizlilik ilkesine riayet edilmek suretiyle uygun bir şekilde dosyalanıp saklanır.

(2) Doçentlik sınavına başvuruda bulunan adaylar dışında kalan kişiler hakkındaki bilimsel araştırma ve yayın etiğine ilişkin şikayet ve ihbar başvuruları, iddiada bulunulan kişinin eylemi Üniversite tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

Hüküm Bulunmayan Haller

MADDE 15 - (1) Bu Yönerge'de hüküm bulunmayan hallerde, ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 16 - (1) Bu Yönerge, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17 - (1) Bu Yönerge hükümlerini, Rektör yürütür.